

Zákonné lhůty musí být dodržovány, a to nejen u klíčových dopravních staveb

Praha 10. 7. 2018 – Poslanci schválili změny v zákonech, které mají zrychlit výstavbu klíčové infrastruktury především v dopravě nebo v energetice. Nově bude například možné využít pozemek ještě před tím, než bude definitivně vyvlastněn. Novela obsahuje také tzv. fikci souhlasu, která znamená, že pokud úřad v rámci povolování těchto staveb nevydá závazné stanovisko do 60 dnů, bude se mít za to, že nemá námitek. To má donutit úřady, aby svá stanoviska vydávaly včas, ne v řádu několika měsíců, a povolování potřebných silnic a dálnic netrvalo i 13 let.

Sdružení pro architekturu a rozvoj (SAR) poslaneckou iniciativu vítá, je ale toho názoru, že „komfort“ dodržování lhůt a správního řádu by neměl platit pouze pro autostrády, nýbrž pro všechny stavby. Je skvělé, že má občan výhled jízdy po dálnicích, ještě lepší by ale bylo, kdyby měl v budoucnu zároveň i kde bydlet. Ono totiž netrvá roky jen povolování složitých staveb veřejného zájmu, ale i obyčejného bytového domu – v Praze zabere i více než deset let.

Zdlouhavé povolovací procesy jsou jednou z hlavních příčin toho, co už je v metropoli běžně nazýváno bytovou krizí. Stavební úřady povolily v celé Praze za první kvartál jen 262 bytů a cena jednoho metru nového bytu se šplhá ke sto tisícům. Ceny bytů jsou podle ČNB nadhodnocené o více než 15 procent, proto schválila další regulace hypoték, investoři nicméně upozorňují, že je tomu tak v důsledku nedostatečné nabídky způsobené zdlouhavými schvalovacími procesy.

Rok mnohdy nestačí

Dodržování zákonných lhůt pro vydání stanovisek nebo vyjádření by mělo být samozřejmé, a tam, kde nejsou lhůty zákonem pevně stanoveny (brzdou jsou především orgány přezkoumávající závazná stanoviska dotčených orgánů státní správy), by podle právníka, kunsthistorika a člena SAR Jiřího Plose mělo platit ustanovení správního řádu „bez zbytečného odkladu“. Ani s velkou dávkou fantazie tak nelze nazvat například praxi ministerstva zdravotnictví, které se zdá být rekordmanem – na přezkoumání závazného stanoviska hygieniků mu často nestačí ani rok. Je otázkou, proč to resortu trvá tak dlouho, když například ministerstvo životního prostředí nebo kultury většinou zvládnou přezkum za měsíc, maximálně dva.

Ovšem i jiné organizace, bez jejichž vyjádření nemůže být rozhodnutí vydáno, které lhůty stanoveny mají, je překračují flagrantně. Typicky pražská Technická správa komunikací potřebuje pro vydání stanoviska několik měsíců. Problémem je ale nejen dodržování lhůt, nýbrž i samotný počet dotčených orgánů, jejichž razítko musí stavebník bezpodmínečně získat. Bývá jich dvacet, i víc. Stačit by jich měla polovina.

Změnit se ovšem do budoucna musí od základu především role stavebních úřadů, které dnes fungují jako lépe placení pošťáci. Stanoviska a vyjádření si totiž musí obstarat stavebník sám. Dotčené orgány a správci sítí přitom nejenže nedodržují lhůty, často ale i vznášejí požadavky, které si navzájem protřečejí. „Když dnes vydává závazné stanovisko hygienik, napíše cokoliv, o čem je přesvědčen, že je pro ochranu veřejného zájmu nezbytné. A je mu úplně jedno, co napíše dopravák, a tomu je úplně jedno, co napíše hasič, a jemu zase, co napíše památkář. Nikterak nejsou nuceni zamýšlet se nad

smyslem a účelem řízení, jednat o podmínkách prosazení veřejného zájmu a korigovat ho s ohledem na jiné, kolizní zájmy,” řekl Plos.

Tím, kdo si potřebná stanoviska obstará a vypořádá v nich případné rozpory, ovšem nemá být investor, nýbrž stavební úřad! Ten má rozhodovat, mít celý proces pod kontrolou, ne být sběratelem razítek a archivářem.

Polská meta

Už samotným součtem správních lhůt se Česká republika umístila v délce a komplikovanosti stavebních řízení na neradostném 127. místě na světě v žebříčku Světové banky. Měli bychom mít ambice vyškrábat se po bok našich sousedů, jako je Německo (24. příčka žebříčku) nebo alespoň Polsko (41. místo).

„Procesní postupy lze inovovat celou řadou nástrojů. Jedním z nich je fikce souhlasu, i když Nejvyšší správní soud se ve své judikatuře přiklonil k tomu, že by neměla být konstruována fikce souhlasu, ale možnost rozhodnout bez (závazného) stanoviska. Jiným nástrojem je jednoinstančnost rozhodnutí bez možnosti odvolání, což by například přicházelo v úvahu, když je záměr cele v souladu s územním plánem a zvláštními předpisy. Dalším nástrojem je jednoznačná úprava odvolacího řízení, zúžení možnosti zrušit rozhodnutí a vrátit věc k novému řízení. Naopak: standardem by mělo být konečné rozhodnutí odvolacího orgánu,” podotkl Plos.